

Zijn er alternatieven voor de neusring?

Monique Mul en Hans Spoolder, PV

Het Praktijkonderzoek Varkenshouderij heeft in opdracht van de Stuurgroep Scharrelvarkens een literatuurstudie uitgevoerd naar het gebruik van neusringen en mogelijke alternatieven daarvoor om beschadigend wroetgedrag bij zeugen met weidegang te voorkomen. Beperkt weiden, omweidingsstrategieën en het verrijken van het perceel bieden waarschijnlijk mogelijkheden om wroetschade door ongeringde varkens te beperken.

Neusringen

Van oudsher zijn bij zeugen met weidegang neusringen en krammen gebruikt om het omwoelen van de grond te voorkomen of schade aan de grasmat te beperken. Neusringen zijn van glad roestvrij staal en kunnen vrij bewegen in het fibreuze deel van het neustussenschot. De vijfhoekige neuskrammen worden met meerdere tegelijk om de bovenste rand van de wroetschijf heen bevestigd. Het toepassen van neuskrammen is sinds het invoeren van het Ingrenpenbesluit (1-9-96) verboden. Het aanbrengen van een neusring bij varkens op zachte gronden is tot 1-9-2001 toegestaan. Om ook na het verbod weidegang te kunnen bieden aan zeugen, zonder dat daarbij grote schade wordt toegebracht aan de grasmat, is er gezocht naar alternatieven voor het toepassen van een neusring. De informatie is verkregen door het raadplegen van de beschikbare literatuur en een aantal deskundigen.

Naast het beperken van het omwoelen van de grond heeft het aanbrengen van neusringen ook indirect een aantal voordelen: een lagere uitspoelingsgraad doordat de graszode gesloten blijft, een lagere kans op besmetting met wormeieren en minder kosten voor het opnieuw inzaaien van het grasland. De nadelen van de neusring moeten vooral gezocht worden in het aantasten van het welzijn van de varkens: de neusring veroorzaakt acute pijn zodra de ring ergens tegenaan komt. Ook komen zwellingen en overgevoeligheden bij het varken voor door het niet correct aanbrengen van de neusring.

Alternatieven

Goed graslandbeheer is noodzakelijk om infecties, overbemesting en vertrappen of omwoelen van de

graszode te verminderen. Daarnaast kan een goede graszode voorkomen dat graasgedrag wordt omgezet in wroetgedrag. Het behoud van een goede graszode kan worden bereikt door sterkere, snelgroeierende grassoorten en lage bezettingsgraden. Een bezettingsgraad van rond de 15 zeugen per hectare wordt door verschillende buitenlandse onderzoekers aanbevolen voor echte 'outdoor' productiesystemen. Ter vergelijking: de regels voor scharrelvarkenshouderij stellen een minimum van 150 m² per varken verplicht bij volledige weidegang. Dat komt neer op circa 66 zeugen per hectare.

Het ligt dan ook voor de hand dat een lage bezettingsgraad niet de enige oplossing kan zijn. De hier beschreven alternatieven lijken op basis van de beschikbare literatuur en informatie vanuit de praktijk mogelijke oplossingen om de schade aan de

grasmat door het wroetgedrag van de zeugen te beperken.

Beperkt weiden

Door zeugen slechts beperkt weidegang te geven kan wroetschade en vertrappingsschade beperkt worden. Twee tot drie uur voor het voeren geven varkens de voorkeur aan grazen boven wroeten. Geadviseerd wordt dan ook om zeugen weidegang te geven tijdens een piek in het graasgedrag maar voor het voeren: in de vroege morgen en late namiddag.

Gedurende natte perioden is het verstandiger om de zeugen geen weidegang te bieden: de grond wordt dan zacht en regenwormen komen naar boven, wat aanleiding geeft tot wroetgedrag.

Beperkt weiden is voor scharrelzeugen toegestaan mits de verharde uitloop voldoet aan de minimum-eisen.

Omweidingsystemen

Regelmatig omweiden kan gezondheidsproblemen (maagdarmwormen) en vertrappt grasland voorkomen. Daarnaast kan het gras zich sneller herstellen na een korte begrazingsperiode. De literatuur geeft aan dat een nadeel van frequent omweiden is dat urine- en mesten in het weiland toenemen. Verder zal

de hoeveelheid benodigde arbeid stijgen. Diverse Duitse onderzoeken geven aan dat beweiden op zes tot negen perceeltjes, met een beweidingduur van drie tot vijf dagen per perceel, aan te bevelen is.

Verrijking leefruimte

Het wroetgedrag kan mogelijk gestuurd worden door het aanbieden van variatie in leefruimte. Daarbij kan gedacht worden aan een hoop losgestort zand met daarin (bak)stenen als afleidingsmateriaal, of aan de mogelijkheid om voer te mengen met grond op plaatsen waar gewroet mag worden. De varkens krijgen op die wroetplaatsen een beloning voor het wroetgedrag, waardoor het wroeten op die plaats mogelijk gestimuleerd wordt. De omvang van wroetplaatsen en het aantal wroetplaatsen kan door deze maatregelen beperkt worden. Ook kan de wroetplaats mogelijk bepaald worden door op bepaalde plaatsen de grond zacht en nat te maken.

Toekomstig onderzoek dient zich met name te richten op de hiergenoemde maatregelen. Resultaten van dat onderzoek kunnen mogelijk voorkomen dat bedrijven die op dit moment geringde zeugen weidegang geven na het ingaan van het ringverbod de zeugen alleen nog toelaten op de verharde uitloop. ■

